

УДК [631.14:637.12].003.13(477.64)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Яворська Т. І., д.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: The general trend of milk production in Zaporizhia region is considered. The necessity of finding effective distribution channels, improve the manufacturing process and reducing farm costs of changes in government regulation of milk production.

Key words: milk, dairy cattle, production efficiency, production costs, sales price, total cost.

Постановка проблеми. Розвиток молочного скотарства є ознакою прогресу сільськогосподарського виробництва в цілому. Важливою є його роль у формуванні міцної сировинної бази для підприємств молочної промисловості. В умовах відкритої економіки аграрний бізнес, в тому числі виробництво і реалізація молока, стане прибутковим, коли ціна буде конкурентною на внутрішньому і зовнішньому ринках. Сучасні тенденції розвитку аграрної економіки проявляються також у зростанні витрат виробництва через стрімке підвищення цін на матеріально-технічні та інші ресурси.

Виклад основного матеріалу. У Запорізькій області за 2000-2013 рр. поголів'я корів в усіх категоріях господарств зменшилося від 166,4 до 61,1 тисяч голів (у 2,7 рази). Ці зміни відбулися переважно за рахунок сільськогосподарських підприємств. В суспільному секторі у 2013 р. порівняно з 2000 р. поголів'я корів зменшилося у 10 разів, порівняно із 2009 роком – на 23,7 %. Обсяги виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах за досліджуваний період скоротилися у 3,6 рази.

Проблема реалізації сільськогосподарської продукції та формування цін на неї, на сучасному етапі розвитку ринкової економіки України, набуває виняткового значення. Сільськогосподарські товаровиробники Запорізької області не відчують особливих труднощів у збуті молочної продукції. Представники великих молокопереробних підприємств (молокозавод «Олком», Приазовський сирзавод та ін..) постійно здійснюють збір молока як у приватних виробників (господарствах населення), так і в сільськогосподарських підприємствах. Проте у більшості випадків ціна, яку пропонують переробні підприємства часто не забезпечує навіть простого відтворення.

Відповідно, сільськогосподарські підприємства області скорочують виробництво молока, мотивуючи цей процес в першу чергу низькими закупівельними цінами на продукцію. Дослідження показали, що зростання ціни реалізації молока у сільськогосподарських підприємствах Запорізької області суттєво впливає на підвищення прибутковості його виробництва. При цьому не знайдено чіткої залежності між надоем молока на одну корову та ціною реалізації.

Наведені результати у першу чергу пов'язані зі швидшим зростанням виробничих витрат порівняно із цінами реалізації та повільним підвищенням продуктивності молочного скотарства. За прогностичними розрахунками надій молока на одну корову у сільськогосподарських підприємствах Запорізької області підвищиться із 3779 кг до 4500 кг, або на 19,1 %.

За останні роки у Запорізькій області почали спостерігатися деякі позитивні тенденції у розвитку молочного скотарства. Протягом 2014 року валове виробництво молока становило 267,8 тис. тонн, що на 1,1 % вище рівня 2013 року. Пояснюється це в основному підвищенням продуктивності корів. На розвиток галузі позитивно вплинула реалізація ряду заходів, зокрема бюджетної програми «Державна підтримка галузі тваринництва» та обласної Програми розвитку галузі молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах Запорізької області на 2014-2018 роки.

Отже, для підвищення ефективності молочного скотарства необхідне в першу чергу вдосконалення цінового механізму у напрямку реалізації сприятливої державної цінової політики. Також необхідно вжити заходи щодо зменшення матеріально-грошових витрат на виробництво молока. Для цього необхідно здійснювати заходи з поглиблення спеціалізації й концентрації виробництва молока у відповідності із економічними і природними умовами господарювання у конкретному сільськогосподарському підприємстві.

Для скорочення виробничих витрат, особливо на найбільшу за часткою у структурі витрат статтю «Корми», необхідно розширення площі сінокосів та пасовищ, чітке планування розподілу кормових угідь у залежності від сформованої у сільськогосподарських підприємствах структури стада тварин, Забезпечення поголів'я худоби власними кормами на основі наведеного підходу має стати необхідною умовою одержання сільськогосподарським підприємством державної підтримки.

У своїй господарській діяльності більшість управлінських рішень керівниками сільськогосподарських підприємств регіону приймається щодо виробництва сільськогосподарської продукції. Мало уваги звертається на ефективність організації виробничого процесу, шляхи скорочення внутрішньогосподарських витрат та інші напрями, врахування яких має суттєвий вплив на зниження собівартості продукції. Також для підвищення прибутку галузі, зокрема молочного скотарства, важливе значення має визначення оптимальної ціни та вміння управлінського персоналу орієнтуватися і враховувати основні тенденції на аграрному ринку.

У Запорізькій області, багато керівників сільськогосподарських підприємств не завжди можуть і вміють працювати в умовах ринкової економіки. Тому один із напрямів інвестиційної підтримки інноваційного процесу має передбачати, крім інших, вкладення коштів у підготовку кадрів – новаторів виробництва, спеціалістів-професіоналів, які спроможні запроваджувати високотехнологічні схеми вирощування сільськогосподарських культур і тварин.

Критичною точкою у виробництві молока у Запорізькій області є якість і безпечність продукції. Тому сільськогосподарським підприємствам регіону не-

обхідно звернути більше уваги на вдосконалення технології виробництва молока у відповідності із вимогами ЄС щодо стандартів якості та безпечності молочної сировини. Для цього також потрібні додаткові фінансові ресурси, які може забезпечити як саме підприємство, так і держава. Існує варіант фінансової підтримки виробників молока самими підприємствами харчової промисловості, які особливо у сучасний період в регіоні відчують нестачу як в кількості, а особливо у якості молочної сировини. Це спонукає їх обдумувати рішення щодо організації власної сировинної бази, або створення відповідних умов для виробників молочної сировини.

Висновки. У більшості підприємств Запорізької області виробництво молока залишається збитковим. Сільськогосподарські підприємства, крім пошуку вигідних каналів збуту, повинні звернути увагу на виявлення резервів скорочення витрат та підвищення професійної компетенції керівників і спеціалістів на рівні вимог ринкової економіки та перспективи впровадження вільної торгівлі з ЄС.

Література.

1. Безсмертна О. В. Вплив рівня концентрації та спеціалізації на ефективність виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах / О. В. Безсмертна // Економіка АПК - № 4 – 2012 – С. 23-27.
2. Збарський В. К. Перспективи відродження молочного скотарства на Черкащині / В. К. Збарський // Економіка АПК - № 10 – 2012 – С. 13-18.
3. Перспективи розвитку вітчизняного аграрного сектору у зв'язку з підписанням Україною економічної частини Угоди про асоціацію з Європейським союзом / [Пугачов М. І., Власов В. І., Духницький Б. В., Кривенко Н. В. та ін.] ; за ред. М. І. Пугачова. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2014. – 44 с.
4. Сільське господарство Запорізької області за 1995–2013 роки: Статистичний збірник / Державна служба статистики України, Головне управління статистики у Запорізькій області; за редакцією В.П. Головешка. – Запоріжжя, Головне управління статистики у Запорізькій області, 2014. – 217 с.
5. Тваринництво Запорізької області: Статистичний збірник / Державна служба статистики України, Головне управління статистики у Запорізькій області; за редакцією В.П. Головешка. – Запоріжжя, Головне управління статистики у Запорізькій області, 2014. – 110 с.